

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z wniosku A. W.-P.

przy uczestnictwie H. P. i D. P.

o dział spadku, podział majątku dorobkowego i zniesienie współwłasności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 grudnia 2010 r.,

zażalenia uczestnika postępowania D. P.

na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 sierpnia 2010 r., sygn. akt V (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2010 r. Sąd Okręgowy w W. w sprawie z wniosku A. W.-P. przy uczestnictwie H. P. i D. P. o dział spadku, podział majątku dorobkowego i zniesienie współwłasności odrzucił skargę kasacyjną uczestnika D. P. od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 17 marca 2010 r.

Sąd Okręgowy przyjął, że w sprawach działowych wartość przedmiotu zaskarżenia wyznaczana jest z punktu widzenia konkretnego żądania skarżącego, a nie wartości całego spadku. Wartość przedmiotu zaskarżenia z reguły nie może przekraczać wartości udziału należącego do uczestnika wnoszącego skargę kasacyjną, a tylko w wyjątkowych przypadkach, gdy uczestnik podważa samą zasadę podziału albo

gdy zaskarża rozstrzygnięcie dotyczące roszczeń dochodzonych z tytułu posiadania rzeczy wspólnej lub z tytułu zwrotu pożytków, czy rozliczenia nakładów, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału. W skład spadku po B. P. wchodził udział w wysokości $\frac{1}{4}$ o wartości 151.536 zł w odrębnym prawie własności lokalu mieszkalnego, który został przyznany D. P. wraz ze zobowiązaniem go do spłaty na rzecz wnioskodawczynie kwoty 75.768 zł, która wyznacza wartość przedmiotu zaskarżenia. Zdaniem Sądu drugiej instancji, błędne jest stanowisko uczestnika D. P., wedle którego wartość przedmiotu zaskarżenia określona jest przez wartość przedmiotu działu z uwagi na zaskarżenie postanowienia co do zasady podziału. Uczestnik zaakceptował postanowienie Sądu I instancji i nie zaskarżył go apelacją z powodu przyznania mu udziału nieodpłatnie (w szczególności poprzez przyznanie $\frac{1}{4}$ części udziału na rzecz uczestnika i $\frac{1}{4}$ części udziału na rzecz wnioskodawczynie z obowiązkiem wykonania zapisu poprzez przeniesienie tego prawa na rzecz uczestnika). Wnosząc skargę kasacyjną uczestnik dąży do wzruszenia postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 17 marca 2010 r. co do rozstrzygnięcia o obowiązku dokonania spłaty w kwocie 75.768 zł. Sąd Okręgowy wskazał też, że za takim stanowiskiem przemawia również to, iż określenie wartości przedmiotu zaskarżenia powinno nastąpić już w apelacji, zaś w apelacji określono ją na kwotę 96.700,18 zł, która jest także niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych.

Uczestnik D. P. zaskarżył zażaleniem postanowienie z dnia 27 sierpnia 2010 r. wnosząc o jego uchylenie w całości i nadanie skardze kasacyjnej biegu, zarzucając naruszenie art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. poprzez odrzucenie skargi kasacyjnej w wyniku wadliwego ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 75.768 zł odpowiadającą kwocie spłaty zasądzonej od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczynie, podczas, gdy właściwa wartość przedmiotu zaskarżenia opiewa na kwotę 355.718 zł, która odpowiada wartości dzielonego majątku dorobkowego B. P. i H. P.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 519¹ §4 pkt 4 skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach dotyczących zniesienia współwłasności i działu spadku, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych. Co do zasady w razie zaskarżenia postanowienia co do istoty sprawy wartość przedmiotu zaskarżenia wyznacza nie wartość całego dzielonego majątku, ale wartość konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego środek odwoławczy dotyczy i

nie może przekraczać wartości udziału należącego do uczestnika. Natomiast w przypadku, gdy uczestnik podważa zasadę podziału, objęcie lub nieobjęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału (zob.: postanowienie SN z dnia 6 maja 2010 r., sygn. akt II CZ 38/10, nie publ.; postanowienie SN z dnia 3 czerwca 2009 r., sygn. akt IV CSK 107/09, nie publ.; postanowienie SN z dnia 24 lipca 2008 r., sygn. akt IV CZ 53/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 18 stycznia 2006 r., sygn. akt III CSK 136/05, nie publ.; postanowienie SN z dnia 21 stycznia 2003 r., sygn. akt III CZ 153/02, OSNC z 2004 r., nr 4, poz. 60). Prowadzi to do wniosku, że o wartości przedmiotu zaskarżenia decyduje treść zgłoszonych w środku zaskarżenia zarzutów i wniosków oraz zakres kwestionowanego rozstrzygnięcia (zob.: postanowienie SN z dnia 24 stycznia 2003 r., sygn. akt III CZ 147/02, nie publ.; postanowienie SN z dnia 5 kwietnia 2002 r., sygn. akt II CZ 25/02, nie publ.). Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 17 marca 2010 r. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego poprzez dokonanie działu spadku w ten sposób, że przyznał uczestnikowi D. P. udział w wysokości $\frac{1}{4}$ części we własności lokalu mieszkalnego i zasądził od uczestnika kwotę 75.768 zł odpowiadającą połowie udziału na rzecz wnioskodawczynie tytułem spłaty. Tym samym nie tylko orzekł o obowiązku spłaty, ale również o zasadzie podziału (dopuszczalności takiego podziału w okolicznościach niniejszej sprawy i sposobie podziału). Uczestnik zaskarżając to postanowienie skargą kasacyjną sprecyzował w niej zarzuty, z których wyraźnie wynika, że kwestionuje dopuszczalność i sposób podziału dokonanego przez Sąd Okręgowy obok kwestionowania orzeczonego obowiązku spłaty. Potwierdził to również w uzasadnieniu skargi kasacyjnej. W tej sytuacji nie można zgodzić się z poglądem wyrażonym przez Sąd Okręgowy, iż wartość przedmiotu zaskarżenia wyznacza „wartość udziału należącego do uczestnika D. P. wnoszącego skargę kasacyjną, tj. 75.768 zł”. Dla określenia wartości przedmiotu zaskarżenia miarodajna jest wartość rzeczy, praw lub roszczeń, których dotyczy rozstrzygnięcie sądu zakwestionowane przez skarżącego w skardze kasacyjnej albo sposób podziału, który kwestionuje skarżący (zob.: postanowienie SN z dnia 8 października 2003 r., sygn. akt III CZ 97/03, nie publ.; postanowienie SN z dnia 6 listopada 2002 r., sygn. akt III CZ 98/02, OSNC z 2004 r., nr 1, poz. 11). Zatem zasadne jest, że wartość przedmiotu zaskarżenia w okolicznościach niniejszej sprawy wyznacza wartość dzielonego spadku.

Odnosząc się do twierdzenia Sądu Okręgowego dotyczącego tego, iż za przyjęciem kwoty 75.768 zł jako wartości przedmiotu zaskarżenia przemawia również to,

że określenie wartości przedmiotu zaskarżenia powinno nastąpić już w apelacji, zaś w apelacji określono ją na kwotę 96.700,18 zł, należy zauważyć, że tej wartości nie wskazał uczestnik, lecz wnioskodawczyni w jej apelacji i to błędnie wiążąc tą kwotę ze zmianą zasady podziału. Sąd Okręgowy orzekł nie tylko o obowiązku spłaty, ale również o zasadzie podziału, co miał prawo zakwestionować – bez względu na to czy zasadnie, czy nie – uczestnik D. P., któremu przysługiwał interes prawny w zaskarżeniu merytorycznego postanowienia Sądu Okręgowego.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.